

ÀFRICA RAMIREZ

Consideracions sobre el sector editorial i les polítiques culturals

Segons les dades que es desprenen de l'informe «Comercio Interior del Libro en España» elaborat per l'empresa Conecta Research & Consulting per a la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya, l'any 2016 el sector editorial va facturar per la venda de llibres 2.317,20 milions d'euros, als quals cal afegir 22,09 milions d'euros més per venda de drets. Aquesta xifra va suposar un augment respecte l'any anterior d'un 2,8%, si fa no fa. Si la desglossem per territoris amb llengua pròpia, 1.059,94 milions d'euros corresponen a Catalunya, i d'aquests al llibre en català 207,65 milions; 57,98 milions d'euros a Euskadi, 32,17 milions per als llibres en eusquera; 25,42 milions a Galícia, d'ells 21,05 milions per als llibres en gallec, i 32,8 milions al País Valencià, dels quals 15,3 milions al llibre en valencià (que és com anomenem la llengua catalana al territori valencià). Les diferents llengües representen per al conjunt de l'edició de l'Estat els següents percentatges: Catalunya 10%, Euskadi 2,1%, Galícia l'1,5% i el País Valencià 0,8%. És a dir el País Valencià a hores d'ara ocupa l'últim lloc pel que fa al pes de l'edició de tots els territoris de l'Estat amb llengua pròpia.

Una situació difícil de canviar si no som capaços d'anar més enllà i crear les condicions necessàries per a construir un mercat únic que funcione bidireccionalment amb la resta de territoris de llengua catalana. Només d'aquesta manera aconseguirem una major projecció i més vendes perquè tot i que Catalunya també hauria d'augmentar els seus percentatges de lectura i compra de llibres en català, el consum hi és molt més elevat.

| Àfrica Ramirez Olmos (València, 1964) és editora, amb una prolongada trajectòria professional. Actualment és directora de Balandra Edicions

D'aquestes xifres es dedueix també que el sector editorial és la indústria cultural més important, per davant d'altres activitats del mateix sector de la cultura, com ara el cinema o les arts escèniques. Malgrat la rellevància econòmica —perquè la importància cultural es pot donar per descomptada— d'aquest sector, en els darrers anys hem vist com es reduïa el seu pes institucional en termes polítics i com desapareixia pràcticament dels debats i dels programes electorals.

Certament, les mesures de contenció de la despesa pública associades a les polítiques selectives d'austeritat imposades arran de la forta recessió econòmica del darrer decenni, hi ha tingut alguna cosa a veure.

Però hi ha més raons, lligades als canvis socials i tecnològics. Per exemple, resulta preocupant adonar-se que per a un cert sector de la societat el llibre ha deixat de ser l'eina de transmissió principal de coneixement i ha passat a ser-ne una més, que competeix amb una immensitat de continguts autoeditats així com amb un ampli ventall d'opcions d'entreteniment i accés al coneixement a través d'internet.

Tota aquesta complexa situació, i en primer terme la falta d'interès que es pot constatar en agents clau, s'ha traduït en un escàs i decreixent percentatge assignat al món de la cultura en general i al sector editorial en particular als pressupostos públics, tant en l'àmbit estatal com també en els autonòmics a tots els nivells de l'administració, començant per les conselleries, passant per les diputacions i acabant en els ajuntaments. Unes retallades que han deixat el sector de l'edició pràcticament sense suport institucional, ni econòmic ni estratègic, i el més greu és que de moment i de manera constatable, fora de les bones intencions, no s'aprecien símptomes que aquesta situació millorarà en molt de temps. Fins i tot algunes de les mesures preses han posat en perill la continuïtat i la supervivència d'alguns projectes culturals.

En el camp de la cultura, i especialment en les polítiques dirigides a la indústria editorial, no sempre hi ha hagut una visió integral, transversal, sinó que per regla general cada administració ha anat fent amb els seus recursos sense tenir present un mapa d'actuació de conjunt, cosa que és una font evident d'ineficiència. Les administracions, però, tenen unes obligacions, i una d'aquestes és crear les condicions favorables perquè la cultura tinga les condicions òptimes per desenvolupar-se, com correspon a l'anomenada societat del coneixement. Aquesta responsabilitat en l'àmbit estatal li correspon, de moment, al Ministeri de Cultura espanyol i en l'àmbit autonòmic valencià a la Conselleria d'Educació, Investigació, Esports i Cultura, a través de les seues respectives direccions generals. La Conselleria és la responsable, directament o indirecta, de la major part dels equipaments i infraestructures culturals de caràcter públic, com ara l'IVAM o el Palau de les Arts, la Biblioteca Valenciana, la Ciutat de les Ciències o l'EACC, el Museu de Belles Arts, etc. També

hauria d'exercir un cert lideratge sobre altres administracions —les diputacions, els ajuntaments— així com sobre el paper i actuació d'altres institucions culturals, com el Consell Valencià de Cultura, tot afavorint un clima de cooperació i de coordinació d'actuacions.

Els valencians hem patit el menyspreu de l'Estat espanyol envers les nostres plataformes culturals amb claríssim desavantatge respecte d'altres territoris amb infraestructures de semblants característiques, una situació que ens han deixat en moltes ocasions fora dels grans projectes culturals i arraconats pel que respecta a inversions. De la mateixa manera, en l'àmbit autonòmic tampoc ens ha anat molt millor, sobretot tenint en compte la situació d'infrafinançament que patim des de fa anys, i que ara per fi té una resposta efectiva i reivindicativa per part del nostre govern, i que ens impossibilita emprendre polítiques ambicioses amb els suficients recursos.

Ara bé, cal ampliar la perspectiva. Els diferents projectes que ofereix la Unió Europea en l'àmbit de la cultura, tot i que després són difícils de gestionar ja que requereixen entre altres coses la implicació d'agents culturals d'altres països, ens obrin un ventall de possibilitats de gran importància que caldrà tenir molt en compte en el futur.

Les polítiques, especialment, les culturals han de ser constants, mantingudes en el temps i amb recursos i, a més, seria desitjable que foren consensuades amb el sector al qual van dirigides perquè són els professionals els que viuen els problemes reals i els que més en coneixen les necessitats. En aquells territoris que tenen llengua pròpia, com és el cas del País Valencià, cal ser especialment «sensible» amb la llengua que pateix més marginació i es troba en desigualtat de condicions. De res aprofiten les mesures benivolents si no tenen en compte la realitat empresarial, els punts febles que s'hi poden detectar, perquè una cosa és generar i dissenyar continguts en els organismes públics —tot i que, òbviament, necessita gestors competents— i una altra de molt diferent és entendre i satisfer les necessitats d'una indústria que ha de ser capaç de trobar un equilibri entre la seua vessant cultural i l'econòmica.

El sector editorial valencià, tot i el seu dinamisme, pateix unes mancances històriques que són encara un llast pesant. Els darrers anys s'ha enfrontat, en clara desigualtat de condicions, a una situació molt difícil. Té un mercat dèbil, amb una baixa demanda, i amb diferents problemes. S'ha vist afectat per les retallades com a conseqüència de la crisi econòmica, que han provocat una caiguda del consum de llibres i una davallada important de les ajudes públiques; s'enfronta a un canvi de paradigma tecnològic i també dels hàbits lectors que encara està per definir; és un territori amb baixos índexs de lectura en general, i sobretot en llengua pròpia; i ha estat especialment castigat per unes polítiques culturals que l'han afeblit i han impedit crear-hi estructures sòlides —tret d'algun cas concret— i amb projecció exterior.

Els efectes negatius de la crisi en l'àmbit cultural han sigut especialment devastadors per al sector del llibre. A partir de l'any 2011 la crisi va començar a castigar severament al sector i les vendes comencen a disminuir tant en nombre absolut de llibres com en facturació. La crisi perjudica tots els sectors en general perquè comporta la baixada del poder adquisitiu i la retracció del consum, però castiga especialment aquells que produeixen béns que no són de primera necessitat com és el cas de la indústria editorial. La lectura no la portem incorporada als nostres gens, ni és necessària per a la supervivència —o sí, segons com, però això seria una altra qüestió...— i és per això que en els anys de bonança el lector compra llibres però en moments d'estretor econòmica aquest impuls perd pes. A hores d'ara els indicadors pel que fa a l'Estat comencen a mostrar una tímida recuperació però estem lluny d'assolir les xifres d'abans de la crisi. Com a conseqüència hi ha un empobriment de l'oferta i una disminució dels llibres editats. L'any 2014 al País Valencià es publicaven 778 títols en valencià, una de les quantitats més baixes de tots els territoris amb llengua pròpia a l'Estat, i dos anys després, el 2016, n'eren 659. Pel que fa al nombre d'exemplars editats, el 2014 varen ser-ne 1.461.000 i el 2016 encara menys: 1.175.000. Si ens fixem en altres territoris, per exemple a Euskadi l'any 2014 el total de llibres editats en llengua pròpia era de 1.209 i l'any 2016 arribaven a 1.409; en el cas de Galícia n'eren 1.458 títols l'any 2014 i 1.350 l'any 2016. Quant als títols vius en catàleg, l'any 2016, mentre a Catalunya hi havia disponibles 79.303 títols, a Euskadi 11.435 i a Galícia 12.661, ací comptàvem només 5.798 títols.

S'ha fet palès i s'ha agreujat, com a conseqüència d'aquesta baixada de consum i d'un augment de les devolucions a les llibreries, un dels problemes eterns del sector que és l'excessiva oferta, respecte a la demanda, a la qual cosa s'ha afegit la crisi de les llibreries. El sistema actual està basat en les novetats i això provoca una rotació constant de títols i fomenta en la pràctica la desaparició del fons editorial, acurta la vida del llibre i provoca que als aparadors de moltes llibreries només hi trobem novetats i llibres de rotació ràpida, tipus best-seller. Un altre factor que ha influït en la caiguda de les vendes a les llibreries —alguns parlen d'una disminució de més del 30%— és la implantació de la gratuïtat del llibre de text. Les vendes dels materials escolars eren tradicionalment una font d'ingressos important que suportava en molts casos la facturació anual d'alguns establiments i ara pràcticament ha desaparegut. Hem perdut llibreries de referència i al País Valencià no s'ha produït, com a Catalunya, o almenys s'ha produït en menor mesura, o no s'ha produït encara, el fenomen de l'aparició de noves llibreries concebudes com a espais culturals on es dona molta importància al fet literari en el seu conjunt. En alguns casos els espais —el gruix de la venda— han estat ocupats per grans cadenes que viuen descaradament d'esquenes a la nostra realitat cultural i editorial.

Els baixos índexs de lectura i de compra de llibres és un dels fets més preocupants. Segons dades de l'any 2016, la mitjana de lectors a Europa se situava en un 71%. Al País Valencià el percentatge de persones lectores és del 58,80%, més de 14 punts de diferència. Especialment greu és si tenim en compte les xifres en llengua pròpia, perquè només el 2% dels nostres lectors havien comprat el darrer llibre en aquesta llengua. Una vegada més estem a la cua en compra de llibres de tots els territoris amb llengua pròpia: el 28,1% a Catalunya, el 4,9% a Galícia i 5,1% a Euskadi.

Davant aquestes xifres, és prou evident que al País Valencià sobreviure editant en valencià és força complicat, per no dir impossible; no hi ha demanda suficient i les perspectives no apunten que la situació millorarà substancialment. I més encara si busquem el públic fora de l'àmbit educatiu ja que al nostre país i segons dades de l'any 2016, el 94,1% de facturació es reparteix entre tres ítems: text no universitari, 68,6%; infantil i juvenil, 17,2%, i literatura amb només el 8,3% de facturació. És cert que les noves generacions ja escolaritzades en valencià i unes polítiques més decidides a favor de la llengua podrien revertir la situació, però ací el paper de les administracions públiques és clau, d'una importància difícil d'exagerar: hauran d'implantar polítiques lingüístiques valentes i constants. Uns índexs tan baixos de lectura, sobretot en llengua pròpia, són preocupants. La política cultural desenfocada i decantada cap al balafament irresponsable dels vint anys de PP, han creat una situació molt difícil. No és sols el que es va fer de negatiu, sinó tot el que es va deixar de fer.

És important saber quin tipus d'empreses editorials tenim. Segons els informes de comerç interior de l'any 2016, al País Valencià hi havia 55 editorials i segons el tram de facturació es divideixen en:

Més de 60 milions d'euros	—
De 18 a 60 milions d'euros	—
De 6 a 18 milions d'euros	—
De 2,4 a 6 milions d'euros	3
De 0,6 a 2,4 milions d'euros	5
Fins a 0,6 milions d'euros	47

D'aquestes dades es dedueix que no hi ha grans grups editorials i mentre no aconseguim consolidar una indústria sòlida preparada per a suportar les incidències del mercat ens serà molt difícil arribar a nous públics i molt menys a la projecció exterior de les nostres empreses, començant pels mercats amb què compartim llengua com Catalunya i les Illes. El gruix d'editorials que publiquen en valencià

són menudes, amb una mitjana de publicació de quinze llibres l'any. Generen treball directe a 282 persones, però també molt de treball indirecte; de fet la indústria editorial ocupa una part important de treballadors de la cultura, il·lustradors, traductors, correctors, impressors...

En els darrers anys, de tota manera, la situació editorial ha mostrat signes de canvi, tant al País Valencià com a Catalunya, i s'ha produït —després d'anys d'immobilitat—, una mena de «revolució» editorial amb la concentració i reorganització del sector i un augment significatiu del nombre d'editorials independents. Aquestes noves editorials conviuen amb els grups editorials majors i han assolit un protagonisme notable.

L'ambició i la voluntat de canvi són necessàries. I també, sobretot, una observació atenta de l'ecosistema cultural, perquè l'administració pública no genera cultura, el que fa és política cultural i això significa prioritzar, pressupostar i legislar. Per a poder analitzar i conèixer la realitat necessitem estudis estadístics i d'hàbits lectors com els que es fan en altres territoris de l'Estat, com Euskadi, Andalusia o Catalunya. Aquests estudis aporten indicadors significatius, com ara el nombre de lectors, els llibres comprats, on es compren, etc., i són especialment necessaris en moments de canvis constants com els actuals. Al País Valencià el darrer estudi de comerç interior, elaborat per l'empresa Conecta Research & Consulting, es pot consultar a la pàgina web de la Subdirecció General del Llibre i és del 2010. Però des d'aleshores les coses han canviat molt.

El març del 2016, la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana, conscient de la situació desastrosa del sector cultural valencià, va presentar l'ambiciós projecte «Fes Cultura» amb la intenció de produir «la transformació de l'actual ecosistema cultural valencià per a contribuir al canvi del model productiu i com a eina marc per una nova política cultural». Un projecte que abasta tota la legislatura, del 2016 al 2020, i que pretén que «passem d'una cultura de l'ocurrència a la cultura de l'estratègia, dels responsables als jutjats a les bones pràctiques, de la competència entre les diferents institucions a la col·laboració interinstitucional. Ens vam trobar amb una situació devastadora de la cultura al nostre territori. És per això que a banda dels objectius a llarg termini ens hem marcat mesures més immediates a través de la implementació d'una bateria de plans que serveixen de pla de xoc per reflatar el malmès teixit cultural valencià. Des del Codi de Bones Pràctiques, el Pla Valencià del Foment del Llibre i la Lectura, el Pla d'Internacionalització de les Indústries Culturals i Creatives, el Pla de Xoc de les Arts Escèniques, fins al Pla de Democratització Cultural, tots aquests han sigut les primeres eines més urgents per anar posant la política cultural al lloc on li correspon».

Aquest pla va ser rebut pels diferents col·lectius amb un suport cautelós, perquè per primera vegada es rebia un recolzament clar i directe per part de l'administració, i proposava accions en tot l'àmbit territorial emmarcades en una metodologia de treball organitzada en diferents comissions amb representants sectorials. Però aquesta primera empenta ha anat perdent força i de moment, tot i que les comissions estan constituïdes, no tenim conclusions o almenys no s'ha publicat cap informe al respecte. Es tracta més bé d'un informe general que conté línies genèriques, algunes de les quals inspirades en allò que es fa a d'altres països, però sense desenvolupar-ne cap de concreta. Conté una bateria de declaracions d'intencions com ara: «Crear de 8 a 10 mil llocs de treball en els sectors culturals i creatius, l'increment de la dimensió mitjana de les empreses culturals fins a 4,5 treballadors i l'augment del nombre d'empreses culturals fins arribar a les 12.000 (actualment en són 10.000)» o «Assolir els indicadors de la mitjana espanyola de lectura, el que comportaria incorporar-hi 200.000 lectors. El sector del llibre valencià assoliria el 7,5% del VAB (Valor Afegit Brut) estatal». Tanmateix, el document fa palès que si hi ha un nivell d'inversió adient es podrien assolir resultats.

Una mancança significativa, vertaderament clau, són els mitjans de comunicació públics. La degradació de RTVV en temps del PP i la seua decapitació final van fer impossible l'existència d'un circuit d'informació i formació cultural indefugible en una societat moderna. El llibre i els autors no han tingut ni tenen la visibilitat social escaient. Un autèntic atemptat cultural! En aquestes condicions esdevé impossible difondre cultura, aconseguir la retroalimentació creadors-empreses culturals-mitjans de comunicació, que seria necessària, justa i escaient. La lentitud desesperant de l'obertura de la nova televisió valenciana i del funcionament ple de la nova ràdio pública no ha ajudat gens en aquest sentit.

Les institucions, començant per la Conselleria d'Educació i Cultura, haurien de dedicar recursos significatius per a revertir la situació en què ens trobem, on tots els indicadors apunten a una situació que no millora. L'edició forma part del model social a què aspirem en la seua doble vessant econòmica i cultural. Per consegüent, invertir en aquest sector no és desproporcionat: està plenament justificat perquè és la manera de potenciar línies estratègiques i en aquest sentit la cultura és un sector clau també per a la recuperació de la nostra llengua. És innegable, d'altra banda, la capacitat que té la cultura d'incidir a més en l'economia, de generar llocs de treball. Però de vegades hom ha qüestionat les ajudes públiques que rep el món cultural o el sector editorial, quan és el cas que tots o una bona part dels sectors industrials o de serveis reben, d'una manera o altra, les ajudes públiques escaients de cara a crear condicions favorables per a la seua activitat: comunicacions, infraestructures, tecnologia, formació, promoció de marca global, subvencions directes.

Hi ha una fórmula que no falla mai per a esbrinar quina és la veritable voluntat i les prioritats d'un govern: els pressupostos i com es reparteixen. Els números, en general, són molt més eloqüents que les declaracions d'intencions. Pel que fa al sector del llibre, les partides corresponents les defineix la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques, que d'ençà de 2011 és Subdirecció General, depenent de la Direcció General de Cultura i Patrimoni.

Les tres línies en què es divideixen són: «Ajudes a la producció editorial», dirigides a incentivar l'oferta i que contenen partides relatives a la producció editorial, en castellà i en valencià, a projectes singulars, a llibres professionals, etc.; «Ajudes a la difusió del llibre», que bàsicament van destinades a les associacions professionals, a la internacionalització i a les activitats en les biblioteques públiques, i «Ajudes a l'increment bibliogràfic», adreçades fonamentalment a l'adquisició de llibres per a biblioteques.

Com es pot comprovar al quadre 1, que inclou totes les partides subvencionables des de l'any 2000 fins al 2016, les ajudes al sector editorial han anat canviant no només pel que fa a la quantitat sinó també a les prioritats. Comença l'any 2000 amb un pressupost d'1.165.960 euros i a partir d'ací va augmentant cada any: 2001, 1.353.767 euros; 2003, 1.578.230 euros; 2006, 1.695.140; 2007, 1.822.350, fins arribar a l'any 2009 que és l'any de màxima dotació amb 2.991.900 euros. A partir d'aquesta data i coincidint amb l'inici de la crisi comença a disminuir progressivament el pressupost assignat i arriba el punt d'inflexió l'any 2011 amb una davallada molt important que passa d'1.461.150 euros a només 898.650 euros. Una tendència que es va consolidant a la baixa: l'any 2012 amb un pressupost de 898.650 i amb una modificació del pressupost on només s'executen 556.580 euros. Però és l'any 2013 on es consoliden les davallades per al sector, amb 725.000 euros, el 2014 amb 737.020, i un lleuger augment en el 2015 amb 830.000 euros —que no és real perquè només s'executen 730.000 euros.

Amb l'entrada del nou govern del Botànic el 2015, el pressupost de l'any 2016 augmenta fins als 1.237.020 milions. La partida més beneficiada és la referida a ajudes a la difusió del llibre, hi ha també un lleuger augment de la partida d'ajuda a la producció editorial que passa dels 200.000 euros a 300.000 i una recuperació d'una partida que existia abans i que havia desaparegut des del 2012, la del foment del llibre a les biblioteques amb 25.000 euros. Però el 2016 va ser un any en què no es va executar el pressupost previst en cap partida, ni la relativa a la producció editorial, ni les ajudes a l'increment bibliogràfic; només es va executar l'apartat de difusió del llibre amb 223.000 euros corresponents al conveni amb la Fundació Full.

QUADRE 1
Evolució de les ajudes

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
AJUDES A LA PRODUCCIÓ EDITORIAL	354.600€	530.381.08€	503.340€	519.940€	533.380€	532.380€	570.570€	627.000€	677.000€
AJUDES A LA DIFUSIÓ DEL LLIBRE	186.310€	198.334€	342.570€	460.890€	453.890€	453.890€	477.670€	467.000	529.000€
AJUDES A L'INCREMENT BIBLIOGRÀFIC	601.010€	601.012.710€	540.910€	573.340€	473.340€	465.380€	606.500€	687.950€	988.000€
D.G POLÍTICA LINGÜÍSTICA	24.040€	24.040.48€	24.040€	24.040€	40.400€	40.400€	40.400€	40.400€	40.400€
TOTAL	1.165.960€	1.353.767.66€	1.410.860€	1.578.230€	1.501.000€	1.492.050€	1.695.140€	1.822.350€	2.234.400€

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
AJUDES A LA PRODUCCIÓ EDITORIAL	677.000€	449.500€	247.950€	176.400€ 119.900€	200.000€	200.000€	300.000€ 200.000€	300.000€ 0€
AJUDES A LA DIFUSIÓ DEL LLIBRE	769.000€	515.100€	257.470€	212.210€ 88.350€	200.000€	200.000€	200.000€ 200.000€	495.000€ 223.000€
AJUDES A L'INCREMENT BIBLIOGRÀFIC	1.405.500€	937.050€	890.230€	472.040€ 336.330€	325.000€	337.020€	330.000€ 330.000€	342.020€ 0€
D.G POLÍTICA LINGÜÍSTICA	140.400€	91.260€	65.500€	38.000€ 12.000€	0€	0€	0€	0€ 100.000€
TOTAL	2.991.900€	1.992.910€	1.461.150€	898.650€ 556.580€	725.000€	737.020€	830.000€ 730.000€	1.237.020€ 223.000€

Font: Secretaria tècnica AEPV.

1 PRESSUPOST 2 EXECUTAT

L'any 2017, amb un pressupost d'1.370.000, ja s'ha executat. Des d'aquest mateix any s'ha encetat una línia nova de subvencions per a la traducció literària multilingüe que depèn d'Educació, concretament de la Direcció General de Política Lingüística i Gestió del Multilingüisme amb un pressupost de 100.000 euros. Una ordre que caldrà estudiar amb deteniment per a pròxims exercicis perquè inopinadament deixa fora de la convocatòria llibres de gran importància cultural publicats per editorials menudes, com ho són la majoria d'editorials valencianes.

A començament del 2018 el secretari autonòmic de Cultura va anunciar un augment de les ajudes al sector del llibre de fins a 1,9 milions d'euros, la qual cosa suposaria un augment del 45% respecte a l'any 2017. En concret, les ajudes a la producció editorial puguen de 200.000 a 425.000 euros, un 112,5% més, mentre que les subvencions per a la difusió del llibre i la lectura passen dels 245.000 euros als 500.000, un augment del 104%. També augmenta la partida per al foment de la lectura en biblioteques municipals, que passa de 100.000 a 200.000 euros i les ajudes a les mancomunitats que presten serveis conjunts d'arxius, que passen dels 50.000 als 150.000 euros.

Si comparem les xifres del País Valencià amb les de la resta de territoris amb llengua pròpia, la situació corresponent als anys 2014 i 2016 és la següent.

QUADRE 2

	CATALUNYA	EUSKADI	GALICIA	VALÈNCIA	CATALUNYA	EUSKADI	GALICIA	VALÈNCIA
	2014				2016			
TOTAL AJUDES/EDICIÓ EN LLENGUA PRÒPIA	2.950.000€	1.065.427€	590.000€	120.000€	4.146.000€	1.050.800€	670.000€	270.000€
TOTAL AJUDES A L'EDICIÓ	2.950.000€	1.180.427€	590.000€	200.000€	4.146.000*€	1.165.800€	670.000€	400.000€

* Total reintegrables 2.217.000,00

Font: Secretaria tècnica AEPV

Tal com pot constatar-se en el quadre 2 hem tingut i continuem tenint, uns pressupostos per sota de pràcticament tots els territoris de l'Estat amb llengua pròpia, excepte Galícia, amb diferències significatives. L'any 2016 a Catalunya les ajudes a l'edició en llengua pròpia, que és una ajuda directa a la producció, eren de 754.000 euros; a Euskadi el mateix any eren de 511.800 euros (115.000 més per al castellà); el nostre cas, amb 220.000 euros, s'acostava molt més al de Galícia, que entre ambdues llengües hi destinava un pressupost total de 200.000 euros.

Durant tots aquests anys, el sector editorial s'ha caracteritzat per ser combatiu i resistent davant l'hostilitat. Arribar fins ací amb totes les cartes quasi en contra i poques facilitats ens han fet més forts. Tenim molts reptes al davant i la millor manera d'encarar-los seria la unió d'esforços del conjunt dels sectors de la cultura per tal de crear les sinergies convenients. Amb tota seguretat, un lector no s'interessarà només pels llibres, sinó també per altres formes de cultura, música, cinema, teatre...

En un món en què les ciutats semblen homogeneïtzar-se i fer-se indistingibles —plenes de les mateixes franquícies i d'un mobiliari urbà tan igual— hem de ser capaços de preservar moltes coses, però especialment una llengua i una cultura que és la nostra i que ens diferenciarà de la resta de territoris.

Explorar i aprofitar totes les possibilitats que ens ofereixen els projectes culturals europeus, millorar notablement l'aportació dels pressupostos públics, augmentar la lectura en valencià, fer-se presents a la resta de l'àmbit lingüístic, comptar amb el suport dels mitjans de comunicació, concretar una llei de mecenatge i començar a involucrar les empreses privades en l'àmbit de la cultura, són objectius que cal aconseguir.

Perquè sembla clar que tal com ja s'està fent en altres països europeus, és imprescindible buscar línies de col·laboració amb el sector privat i crear mecanismes que faciliten a les empreses de qualsevol ram participar en l'àmbit cultural. La cultura la fan les persones, els creadors, els autors, els diferents agents que intervenen en un procés molt complex; les polítiques culturals, l'administració pública que és l'encarregada de prioritzar, pressupostar i legislar de manera adequada i en funció del bé públic, de l'interès comú. Amb això ja n'hi hauria ben bé prou. ◀